

ІБН РУШД.

**ВИРІЩАЛЬНЕ СЛОВО
ПРО ЗВ'ЯЗОК РЕЛІГІЙНОГО ЗАКОНУ
ТА ЛЮДСЬКОЇ МУДРОСТІ**

*Критичні дослідження,
переклад з арабської та коментарі
М. М. Якубовича*

Острого – 2011

УДК 81'255.2:2
ББК 81.2
I – 14

*Надруковано за ухвалою вченої ради
Національного університету «Острозька академія»
(протокол № 9 від 28 квітня 2011 року)*

*Виконано в Лабораторії перекладу сакральних текстів
та стародруків Національного університету «Острозька академія»*

Рецензенти:

Кралуєк П. М., доктор філософських наук;

Саган О. Н., доктор філософських наук;

Зайцев М. О., доктор філософських наук.

I – 14   Ібн Рушд. Вирішальне слово про зв'язок релігійного закону та людської мудрості // Критичні дослідження, переклад з арабської та коментарі М. М. Якубовича. – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2011. – 84 с.; іл.

Працю присвячено творчості відомого середньовічного арабського мислителя ібн Рушда аль-Куртубі (1126 – 1198 рр.). У матеріалі розкрито особливості філософської думки ісламського світу, висвітлено роль, яку спадщина ібн Рушда відіграла в розвитку середньовічної філософії та науки. Виокремлено полемічні аспекти поглядів мислителя, а також оцінку його філософських ідеалів представником ісламського традиціоналізму, Шейхом аль-Ісламом ібн Таймійєю (1268 – 1328 рр.). Уперше українському читачеві пропонується твір «Вирішальне слово про зв'язок між релігійним законом та людською мудрістю», перекладений з новітніх арабомовних видань, із відповідними коментарями до нього.

Видання орієнтоване на науковців, богословів, викладачів, студентів, а також усіх, хто цікавиться визначними здобутками ісламської культури.

ISBN 978-966-2254-41-9

© Якубович М. М., 2011
© Видавництво Національного університету
«Острозька академія», 2011.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА АБО НАВІЩО НАМ ПОТРІБНА ФІЛОСОФІЯ ІСЛАМСЬКОГО СВІТУ	5
I. ФІЛОСОФІЯ ІСЛАМСЬКОГО СВІТУ: СВІТОГЛЯДНИЙ ЗМІСТ	6
II. ІБН РУШД ЯК ОДИН ІЗ НАЙВИЗНАЧНІШИХ МИСЛИТЕЛІВ МУСУЛЬМАНСЬКОГО ЗАХОДУ	22
III. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ	42
ВИРІШАЛЬНЕ СЛОВО ПРО ЗВ'ЯЗОК РЕЛІГІЙНОГО ЗАКОНУ ТА ЛЮДСЬКОЇ МУДРОСТІ	44
ДОДАТКИ	82

ПЕРЕДМОВА, АБО НАВІЩО НАМ ПОТРІБНА ФІЛОСОФІЯ ІСЛАМСЬКОГО СВІТУ

Чи багато ми знаємо про мусульманські країни? На жаль, більшість українців мають про них дуже приблизне уявлення. Навіть ті, хто побував у Туреччині, Єгипті, Арабських Еміратах... Ісламський світ ми часто сприймаємо через призму стереотипів. А наші знання про цю східну культуру взагалі не витримують критики. І це при тому, що Україна була і є на пограниччі християнського та мусульманського світів, а на її теренах компактно проживають кримські татари-мусульмани.

Нація, яка перебуває на такому пограниччі, мала б стимулювати ісламознавчі дослідження. Адже вони носять прикладний характер. Подумаймо хоча б над тим, з яким інформаційним багажем їдуть наші дипломати, урядовці, представники бізнесу в мусульманські країни?

Шкода, але ісламознавчі дослідження у нас переважно залишаються уділом ентузіастів. Таким є Михайло Якубович, кандидат історичних наук, викладач Національного університету «Острозька академія». Ним уже завершено роботу над перекладом Корану, а також деяких важливих арабомовних філософських текстів. Одним із результатів цих проектів стала робота над презентованим твором ібн Рушда, видатного мислителя середньовіччя. Це перша праця такого типу в Україні, де, окрім критичного дослідження, презентується ще й коментований науковий переклад арабомовного філософського тексту. Хочеться вірити – не остання. Адже філософія – квінтесенція культури. І якщо ми хочемо пізнати культуру мусульманських країн, варто звернутися до їхнього філософського спадку. Тим більше, коли йдеться про наукові праці, де подається виважена й критична оцінка поглядів найвизначніших мислителів, той ідеологічний та суспільно-політичний контекст, в межах якого й розвивалися їхні вчення.

Зрештою, філософія мусульманського світу – це поки що для нас «незвідана Софія», яка може навчити мудрості. І хоча б через те варто вирушити в пізнавальну мандрівку, яку й пропонує нам М. Якубович.

Кралуок П.М., доктор філософських наук, професор,
перший проректор Національного університету
«Острозька академія»

**ІБН РУШД.
ВИРШАЛЬНЕ СЛОВО ПРО ЗВ'ЯЗОК
РЕЛІГІЙНОГО ЗАКОНУ ТА ЛЮДСЬКОЇ МУДРОСТІ**

*Критичні дослідження, переклад з арабської та коментарі
М. М. Якубовича*

Головний редактор *І. Д. Пасічник*
Технічний редактор *Р. В. Свинарчук*
Комп'ютерна верстка *Н. О. Крушинської*
Літературний редактор *В. М. Назарук*
Художнє оформлення обкладинки *К. О. Олексійчук*

Формат 42х30/4.
Папір офсетний. Друк різнографія.
Ум. друк. арк. 14,25. Гарнітура “TimesNewRoman”
Наклад 500 прим.

Видавництво Національного університету “Острозька академія”
Україна, 35800, Рівненська обл., м. Острог, вул. Семінарська, 2.
Свідоцтво про державну реєстрацію
РВ №1 від 8 серпня 2000 року.